

DE POSTRYDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Het abonnement is bepaald op 7 fr. binnen de stad. 8 fr. buiten de stad.
Een blad afzonderlyk, 20 centiemen.
De aankondigingen, per drukregel, 15 centiemen
De reklaamen, per drukregel 25 centiemen.

De Postryder verschynt s' dingsdags, s' donderdags en zaterdags.

Men schryft in te Tongeren by M. COLLEE, boekdrukker uitgever van dit blad, groote markt, 20, en by alle postdirecteurs.

Alle toezending van brieven, annonces, geld, enz., moet gefrankeerd zyn.

De personen die van heden een abonnement aen den Postryder nemen voor het jaer 1866, zullen dit blad gratis ontvangen tot den eersten januarij aenstaende.

TONGEREN, DEN 2 DECEMBER.

De oproermakers van minister Rogier.

In eene hevige redevoering door M. Rogier in de Kamers uitgesproken, tracht hy te bewyzen dat de bisschoppen tegenwoordig de grootste oproermakers of revolutionnaire zyn van het gansche land.

Het gouvernement, zegt hy, heeft eene wet gedragen over de studie-beurzen, door deze wet wordt het bestier derzelver ontrokken aen de bisschoppen en gegeven in de handen der gouvernementen beambten; de bisschoppen verzetten zich tegen deze wet, dus zyn zy... oproermakers.

Dit is de eenvoudige uitdrukking van den thema welke hy gedurende eene geslagen uer uitgebreid heeft en door de gansche liberaters-klik is toegejuicht geworden. Nogtans liet ons eens zien of die redenering van de minister wel juist is, en daerom stellen wy slechts de volgende vraag. Wat noemt men eene studie-beurs? Eene studie-beurs is eene stichting by testament of by gifte door bemiddelde personen achtergelaten om aen hunne bloedverwanten of inwooners van zekere plaats de middelen te bezorgen om in *beputelde scholen*, voor *zekere vakken* en *beroepen*, onder het bestier en bedeling van *aengegheide personen*, hunne studien te voltrekken. De weldoener die eene beurs sticht, gaet met het gouvernement een wederzydsch kontrakt aen, welke wy kunnen uitdrukken als volgt: Ik laet na myne dood den inkomst van myn goet tot opvoeding van zekeren, op voorwaarden dat de school zal katholiek, protestansch of joodsch zyn en dat de inkomst, de toepassing enz. van de beurs zullen gedaen worden door den pastoor, den Dominé of Rabbi van deze of geene plaats. — Het gouvernement antwoordt:

Ik neem in naam des Konings en des lands deze nalatenschap aen met alle hare conditiën. En het kontrakt is gesloten.

De stichter sterft en onmiddelyk na zyn overlyden brengt het gouvernement ter kennis van den aengestelden pastoor, Dominé of Rabbi dat zy belast zyn met het bestier

dier beurs, welk bestier na hun afsterven zal overgaen aen hunne opvolgers. De aengestelde bestierders beloven — somtyds onder eed — dat zy als getrouwe rentmeesters de zaek zullen waarnemen en jaerlyks rekening geven over hunne handelwys. Dit is de geschiedenis van byna alle de beurzen-stichtingen van België.

Doen wy nog eene tweede vraag. Indien het gouvernement aen den stichter geantwoord had: Ik neem uwe nalatenschap aen, maer op conditie 1° dat ik na uwe dood er het bestier zal van geven aen wie het my belieft; 2° dat ik den inkomst er van zal doen verstoren niet in katholyke, protestansche of joodsche scholen, maer in goddelooze en vrylevers gestichten; denkt gy dat er een enkele beurzen-stichter zou zyn die niet seffens zou antwoorden: in dit geval herroep ik myn woord en verscheur myn testament!

Nu, dit is juist wat ons liberaters gouvernement door zyne nieuwe wet over de beurzen komt te verrichten; het verdelgt het aengenomen kontrakt en wilt de aengestelde bestierders berooven van hun altoos bezeten recht!

En omdat de bisschoppen van het land de rechten der stichters willen handhaven en zich niet zonder tegenspreken aen eene onrechtveerdige wet onderwerpen, speelt M. Rogier den verwonderden en noemt hen *regeringslooze oproermakers!*

O! konden de dooden uit hunne graven opstaan, hoe zouden zy zich gezamentlyk tegen deze eerlooze handelwys verzetten!

Is dit de eerbied, zouden zy uitroepen, welke gy hebt voor den laetsten wil eens stervenden? Is dit de achtung welke u bezielt voor een rechtvaardig ingegaen kontrakt? Neen, gy zyt een trouwloos en meenedig bestuur, en verga liever myne nalatenschap dan dat zy zou gebruik worden tot het einde welke gy haer bestemt!

Het slot- of conclusie van hetgeen wy hier komen te schryven zou dus wel kunnen zyn: Indien er in België oproermakers bestaan, zullen wy ze niet op de zetels der bisschoppen maer misschien wel op de banken der ministers moeten zoeken.

Toestand der stad Tongeren.

(Vervolg)

Het kollegie en de middelbare school van Tongeren hebben zich dit jaer zooals vroeger onderscheiden in de wedstryden tusschen de ge-

stichten van middelbaer onderwys van eersten en tweeden graed.

Joseph Michiels van Tongeren, leerling der middelbare school, heeft den 18^{en} prys behaald; Martinus Stoffels derzelfde stad, leerling van het kollegie, heeft den 3^{en} prys in de 4^{en} latynsche klas bekomen.

M. Hennus, gediplomeerd leerling der school van hofbouwkunde te Vilvorde, heeft op kosten van het gouvernement en der stad, conferentiën in 't fransch en in 't vlaemsch gegeven in het kollegie over de hofbouwkunde en het snoeien der boomen. De conferentiën in het fransch zyn gevolgd geworden door 36 aanhoorders; die in het vlaemsch door 60. Zeven dezer hebben zich voor de examens te Vilvorde aangeboden; alle zeven hebben een diploma bekomen.

De gemeente-raed heeft Mej Neven benoemd tot de plaats van hoofd-onderwyster der lagere betalende meisjesschool, in vervanging van Mej. Michiels die tot het pensioen is aengenomen. De normaal-school die aen de gemeente-school is gehecht, is door ministerieel besluit onder het bestua van Mejufv. Neven behouden. Mevr. Muschart insgelvks tot het pensioen aengenomen zynde, zoo heeft de raed tot 1^{en} onderwyster benoemd Mej. M. Magnin, tot 2^{en} onderwyster Mej. C. Magnin, tot 3^{en} en 4^{en} onderwysters Mej. M. Delbrouck en Mej. C. Vermin, beide gediplomeerden der normaal-school. M. Delbrouck te Gingelom benoemd zynde, zoo blyft er te voorzien in hare vervanging. Geene andere veranderingen hebben plaats gehad in het personeel der leraers of onderwysters.

Het plan voor de opbouw van een nieuw lokaal voor de kosteloze jongens school heeft van wege het gouvernement aenleiding gegeven tot eenige opmerkingen. De onkosten die in het begin geschat waren op fr. 74,139,27, zyn thans verminderd tot fr. 64,000. Het gemeente-bestuur drukt de hoop uit dat het gouvernement en de provincie een subsidie zullen verleenen om de onkosten dezer opbouw te dekken. Want zoo de gemeentens die de grootste opofferingen doen voor het onderwys, ook het meeste aanspraak kunnen maken op de goedgunstigheid van het gouvernement, dan mag zekere de stad Tongeren den eersten rang reclameeren. Terwyl andere steden het grootste gedeelte hunner geldmiddelen besteden in pavee-werken en verfraeijingen, heeft Tongeren zich vooral toegelegd op het onderwys. Om het te bewyzen is het niet noodig de begrotingen en rekeningen te raadplegen; het is voldoende te merken dat op weinig uitzonderingen na, de kinderen van alle klassen der maetschappy het onderwys ontrangen in de stads-scholen en dat reeds in 1818 de stad Tongeren eene kosteloze jongens-school bezat en in 1828 meisjesscholen zoo wel voor de armen als voor de betalende familiën, scholen die helen zoo schitterend zyn en welke men over eenige jaren te vergeefs in veel grootere steden zou gezocht hebben.

paer witte rozenknoppen prykten, zag zy er inderdaed uit als een engel.

Hy verbeelde zich intusschen dat de boeken van haer klein mondje zenuwachtig trokken en zeker waren de kuitjes op hare roode wangen niet in rust. Zy kon inderdaed haer gelaet niet genoegzaam beheerschen om hem goeden avond te zeggen. In het vollen bewustzyn zynzer geminachte waardigheid en slechts met moeite eenen aanval van drift onderdrukkende, stampte hy op den vloer en zag zyne vrouw in 't gezicht.

Het was maer al te waer; zy kon haer lachen niet langer weêrhouden, dat weêr muzikael klonk, maer krampachtig werd toen zy hem in het aengezicht zag.

— Mag ik vragen mevrouw wat de aenleiding is tot deze hoogst zonderlinge...

— Rosamunda kon hem slechts het boek voorhouden dat zy in de hand hield.

Hugo zag naer den titel, en tot zyne verwondering zag hy dat het niets anders was dan een keukenboek. Woedend smeet hy het op den grond en zegde:

— Ik geloof dat ge weêr zenuwachtig zyt.

— Dat kan wel zyn, zeide Rosamunda, terwyl zy op hare lippen beet en zich veel moeite gaf om hare gelaetsrekken in bedwang te houden.

Nu weet ik wel dat het Rosamunda niet schoon stond juist zoo te lachen; maer zy kon het waerlyk niet helpen. Misschien was zy wezenlyk zenuwachtig zooals Hugo zegde. Nog nooit, zoo lang zy getrouwd waren, had zyne vrouw het gewaagd te lachen als hy een ernstig gezicht zette. En hem uit te lachen, van plezier en van lachen te bersten, omdat hy met zynen neus in gevoelige aanraking was gekomen met de straetdeur, dat was een overmoed die elke verbeeldingskracht te boven ging. Hy gevoelde zoo iets van hetgeen de oude doktor, zyn vader, een van zyne kuren noemde en toen nu Rosamunda, ondanks al hare poogingen om zich te

Het kollegie is gedurende het afgeloopen schooljaer bygewoond geweest door 81 leerlingen; de middelbare school door 199; de betalende meisjesschool door 193; de kosteloze meisjesschool door 229; de kosteloze jongensschool door 316; de bewaerschool door 353; de avondschool voor jongens door 120.

(Wordt vervolgd)

Weg van Tongeren naar Mopertingen

Wy hebben eene goede tyding aen onze lezers mede te deelen. De weg van Tongeren naar Mopertingen, voor denwelken onze stad zoo menige petitie aen de Kamers en aen den provinciaelen-raed gezonden heeft, zit binnen kort aengelegd worden. Het blykt uit eenen brief van M. den minister van openbare werken aen M. den graef Amédée de Renesse dat er weldra zal worden overgegaen tot de aanbesteding van een gedeelte der werken en dat de weg op kosten van den Staat zal gemaekt worden. De weg van Mopertingen is van allergrootst belang voor onze stadt; ook zal de tyding der aenstaende aenlegging van dien weg met groot genoegen door onze bevolking vernomen worden.

Kamer der Volkvertegenwoordigers.

In de zitting van woensdag, heeft M. Delaet de welsprekende en belangwekkende redevoering geëindigd welke hy dingsdag begonnen had om de beweeringen van MM. de ministers van justitie en van financiën, benevens van M. Dolez, te bestryden. Het slot dezer redevoering is vooral opmerkelijk wegens de kracht der taal en de verhevendheid der gedachten. Zich hier hoe de antwerpsche afgevaardigde zich heeft uitgelekt, het woord richtende tot de ministers:

« Blyft op uwe banken; wy beoogen het bewind alleenlyk om de vryheid te bewerkstelligen. Maer maekt het volk vry, opent de kieskollegiën voor het grootste aental, vermindert de belastingen en schaft de bloedbelasting af, en onze medewerking zal u niet ontbreken. Doch byaldien gy voortgaet met de Kerk alleenlyk te bestryden om de vryheid te verstikken, met de stemming tot een voorrecht te maken voor eene oligarchie, dan zullen wy zeggen dat gy najagers van hersenschimmen zyt, en dat het niet lang zal duren of gy zult, even als alle najagers van hersenschimmen, een geaer voor het land worden. »

Ieder onpartydig toehoorder zal niet nagelaten hebben in zich zelven te zeggen dat alzo eene oppositie behoort te spreken, wanneer zy niet zoekt tot het bewind te geraken en alleenlyk het openbare welzyn beoogt.

Vervolgens heeft M. Thonissen nogmaels het

weêrhouden andermaal lichte, toen hief hy den stoel omhoog, op welks leuning zyne van gramschap bevende handen gerust hadden, en vroeg met een vuurrood gezicht of hy haer dien stoel naer het hoofd of uit het venster wilde smyten.

De jonge vrouw scheen een oogeblik herig verschrikt te zyn; zy werd doodsbleek, maer het duerde slechts zeer kort, want terstond daarop was zy zichzelfe weder meester.

Zy hief het hoofdje op, zag zeer bedaerd naer het venster waarvan het glas lyn geslepen was en zoo helder als kristal, en zeide toen met eene bevallige buiging en een allerliefst stemmetje:

— Door het venster, mynheer, als ge zoo goed wilt zyn.

En werkellyk werd de stoel met kracht door het venster naar buiten geworpen.

Met eene buiging, niet minder bevallig dan straks, verliet Rosamunda ou de kamer.

— Ik zou toch voor den duivel wel eens willen weten waer ze heen gaat, mompelde Hugo Calculus, doch op veel minder onstuimigen toon dan dien, welke by had aengeslagen sedert hy te huis was gekomen. Terwyl hy dit in zichzelfe zeide, beet hy zich op zyne nagels en zag besluiteloos naer de glasscherven, die in menigte op den vloer lagen.

Een zonderling geluid van boven trok plotseling zyne opmerkzaamheid. Het scheen als de echo te zyn van het zoo even door hem vertoende waenzinnige tooneel: een krakend geluid, gebroken glasruiten en de val van eenen stoel door de vensterruit heen.

— Wat duivel moet... en mynheer Calculus stak zyn hoofd uit het venster, maer trok het nog juist by tyds terug om het gevaer te ontgaen, van door een anderen stoel die naer beneden kwam, geraekt te worden.

In een oogeblik was hy den trapopgesprongen en op zyn eigen kamer, juist toen Rosamunda,

HOE MEN EEN HUISTYRAN TENT.

EENE LES VOOR DE VROUWEN.

Nuer het Engelsch.

(Vervolgt en einde.)

Toen Hugo den volgende morgen ontwakte, stond Rosamunda in een schoonen bleekrooden omslagdoek voor den spiegel en het was alsof zy Hebe zelf was, toen zy het hoofd omwendde, en ziende dat hy wakker was, hem glimlachend « goeden morgen » wenschte en toen, hem voorbygaende, den trap aftrippelde.

Een weinig daarna werd de bel geluid voor het ontbyt; en toen M. Hugo dit hoorde, draaide hy met een verschrikkelyk kwaed gezicht den sleutel om van zyne kamerleer en wachtte zoo somber en gramstorig de dingen af, die komen zouden. Een licht stap naderde zyne deur men trachtte die te openen, maer dat was ook alles. Vruchteloos deed hy zelf nu zeer voorzichtig de deur open, om behoedzaam te zien naer de spyden, die anders daer werden neêrgezet, maer die nu niet te vinden waren.

De lieflyke stem van Rosamunda die het gezang van den leeuwewerk naby kwam, kon hy hooren hoe zy zingend door het huis ging, en de heerlykste geuren verspreiden zich den ganschen dag uit de keuken, maer geen schotel met de borst van een getruffelden kalkoen of met een stuk lamsvleesch in sardellensaus kwam dien weg op; neen, niets van dat alles.

Dit moet men ten minste M. Hugo Calculus nageven, dat hy in hooge mate standvastigheid en overzeetlykheid aen den dag legde in het vervolgen van den weg dien hy eenmaal verkozen had in te slaen. Hy bleef den ganschen dag in zyne kamer en toen hy, nadat het gansche huis in diepen slaep lag, ter sluiks de keuken bezocht, bevond hy dat alle eetwaren zorgvuldig waren

weggesloten. De keukenmeid was er zeker van dat in den nacht te voren iemand in de keukenkast moest geweest zyn en diensvoigen had zy hare maatregelen genomen. Den volgende morgen kwam de heer des huizes naer beneeden om met het rozenknopje, zooals hy zyne vrouw wel eens noemde, te ontbyten, maer hy had een gezicht om kinderen med naer bed te jagen.

Rosamunda's eelust scheen door dit alles in 't minst niet geleden te hebben. Zy at met smaak, klapte heel lief en deed alsof zy het niet opmerkte, dat zy op hare vriendelyke woorden nauwelvks eenig antwoord kreeg.

Hugo Calculus ging in een zeer zonderlinge gemoedsstemming naer zyn kantoor. Van daer keerde hy op den gewoonen tyd terug; maer zyn luim scheen niet beter geworden te zyn. Hy was inderdaed in een nog beklagenswaardiger toestand dan dien avond, toen hy zoo doornat te huis kwam, want hy had niet alleen eene goede speculatie gemaekt die hem eenige duizende dollars oprbracht, maer de een of ander kwade bengel — zonder twyfel de zoon van den man die hem zynen parapluie had ontstolen, had oranjeschillen op de straet geworpen, waerover de heer Calculus was uitgegleden en tegen zyn eigen huisdeur byna den neus gebroken had. Buitendien — maer dat zou hy onmogelyk onder eed hebben kunnen bevestigen — was hy er byna van overtuigd dat hy een paar schelmsche oogen gezien had, die met iets als leedvermaak door de jalousieën op hem nederzagen toen hy opstond en de noodlottige oranjeschil wegschupte, die de onmiddelyke oorzaak van zynen val was geweest.

Toen hy het huisvertrek binnen trad, zat Rosamunda rustig en met het onafscheidelyke boek in de hand in de tegenovergestelde zyde van de kamer, en in haer blauw neteldoeksch kleedje om met haer zwarte hairen, die met een